

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM ŠKOLNÍ DRUŽINY

**Základní škola Šternberk,
Olomoucká 76**

Obsah

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE.....	3
2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY	4
3. CHARAKTERISTIKA A ORGANIZACE ŠKOLNÍ DRUŽINY.....	5
4. KONKRÉTNÍ CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ.....	6
5. FORMY A METODY VZDĚLÁVÁNÍ.....	8
6. DÉLKA A ČASOVÝ PLÁN VZDĚLÁVÁNÍ.....	9
7. OBSAH VZDĚLÁVÁNÍ	10
8. PODMÍNKY PŘIJÍMANÍ UHAZEČŮ, PRŮBĚHU A UKONČOVÁNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	11
9. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ	12
10. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ.....	14

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Předkladatel

Základní škola Šternberk, Olomoucká 76
Adresa školy: Olomoucká 76, Šternberk, 785 01
IČ: 61989789
IZO: 108 012 832 (ZŠ)
150 025 351 (ŠD)
Ředitelka školy: Mgr. Radka Urbanová Kovaříková
Kontakt: 585 012 851, 721 230 580
e-mail: reditelstvi@zspraktickastbk.cz

Zřizovatel

Krajský úřad Olomouckého kraje, odbor školství mládeže a tělovýchovy
Adresa: Jeremenkova 40a, Olomouc, 779 00
Kontakt: telefon 585 508 111, 585 508 857, fax: 585 508 813

Vzdělávací program

Vytvořený podle § 5 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a podle vyhlášky MŠMT č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání.

Platnost dokumentu

Platnost dokumentu od: 1. října 2009
Revize dokumentu: 1. září 2023
č.j.: ZŠŠt 328/2023

Tato verze ŠVP ŠD byla projednána a schválena na pedagogické radě dne: 29.8.2023

Mgr. Radka Urbanová Kovaříková
ředitelka školy

2. CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Šternberk, Olomoucká 76 je úplnou školou s 1. až 9. postupným ročníkem.

Poskytuje vzdělávání v oborech:

- 79-01-C/01 Základní škola
- 79-01-B/01 Základní škola speciální

Škola je situována nedaleko vlakového a autobusového nádraží. Dopravní obslužnost je velmi dobrá. Do školy dojíždí žáci ze širokého okolí. Objekt školy je pavilonového typu. Tvoří jej centrální budova se dvěma shodnými pavilony. Škola využívá rozlehlý travnatý pozemek k venkovním aktivitám i jako přírodní učebnu pro žáky.

Škola má schválena další dvě místa poskytování vzdělávání:

ZŠ při Psychiatrické léčebně Šternberk, Olomoucká 173, Šternberk
a učebnu umístěnou v ÚSP Vincentinum, Sadová 7, Šternberk

Naše zařízení je členěno na:

Základní školu:	IZO 108 012 832 se stanovenou kapacitou 130 žáků
Školní družinu:	IZO 150 025 351 se stanovenou kapacitou 15 žáků
Školní jídelnu – výdejnu:	IZO 110 300 483 se stanovenou kapacitou 50 obědů

3. CHARAKTERISTIKA A ORGANIZACE ŠKOLNÍ DRUŽINY

Školní družina je součástí Základní školy Šternberk, Olomoucká 76. Nabízí žákům smysluplné využití volného času v době před vyučováním a po vyučování. Aktivity školní družiny zaměřujeme na odpočinkové a rekreační, zájmové, estetické, pracovní. Zařazujeme činnosti, při nichž děti relaxují, regenerují své síly, rozvíjejí zručnost, dovednost, fyzickou zdatnost a prohlubují své znalosti. Družina úzce spolupracuje se školou a třídními učiteli, aktivity probíhají v souladu se školním vzdělávacím programem školy. Časové rozvržení a uspořádání činností ve školní družině se řídí požadavky psychohygieny. Pravidelně se střídají činnosti různého charakteru.

Provozní doba

Ranní družina: 6:30 – 7:40

Odpolední družina: 11:40 – 16:00

Kapacita družiny

15 žáků

Denní režim

- **Odpočinkové a rekreační činnosti** – Klidové činnosti (poslech, kreslení, četba, stolní a společenské hry apod.), ale i aktivní odpočinek (rekreační, tělovýchovné chvílky, pohybové hry, ...). Do denního režimu se zařazují nejčastěji po obědě a dle aktuálního stavu dětí.
- **Zájmové činnosti** – rozvíjejí osobnost žáka, umožňují seberealizaci i další rozvoj schopností, dovedností a fantazie. Mohou být zařazeny jak kolektivní, tak individuální činnosti. Jedná se o činnosti pracovní, výtvarné, přírodovědné, estetické, hudební a sportovní. Během dne jsou zařazovány až po činnostech odpočinkových.
- **Příprava na vyučování** – Jsou zde zahrnuty didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti, které upevňují a rozšiřují získané vědomosti a poznatky.
- **Spontánní aktivity** – Každodenní individuální činnosti. Vychovatelka při těchto činnostech nejen zajišťují bezpečnost žáků, ale také navozuje a podněcuje vhodné aktivity.

4. KONKRÉTNÍ CÍLE VZDĚLÁVÁNÍ

Školní družina je nedílnou součástí školy a její výchovné a vzdělávací cíle jsou v souladu s výchovnými a vzdělávacími cíli školy.

Škola je zaměřena na rozvíjení osobnosti žáků s mentálním postižením, na poskytování vědomostí, dovedností a návyků, které žáci uplatní v praktickém životě. Naše školní družina nabízí vzdělávání formou zájmových, vzdělávacích a spontánních činností, odpočinku a relaxace, výchovy hrou, učení, individuální prací a motivačním projektem.

U žáků podporujeme citlivé vztahy k lidem, k přírodě, učíme je chránit si své zdraví, vedeme je k otevřené komunikaci, rozvíjíme schopnost spolupracovat a respektovat druhého. Chceme, aby prostor školní družiny byl pro všechny příjemný a napomáhal vytvářet vhodné klima. Respektujeme individuální potřeby, schopnosti a dovednosti žáků. Současně posilujeme a rozvíjíme klíčové kompetence. U žáků rozvíjíme schopnosti rozhodování, hodnocení a sebehodnocení.

Každý z nás vidí školu z jiného pohledu – žáci, rodiče, pedagogové, pracovníci města, veřejnost. Proto výměna názorů a zkušeností je naprosto nezbytná. Postupným cílem je vytvořit z ŠD místo aktivního odpočinku a radostného poznávání, místo, kde se plně respektují individuální zvláštnosti každého dítěte a jeho právo na různost a individuální tempo. Základem je partnerský vztah mezi žáky a vychovatelkami, mezi vychovatelkami a rodiči.

Cílem vzdělávání je získávání a rozvíjení klíčových kompetencí:

Kompetence k učení:

- dokončí započatou práci
- umí věcně zhodnotit své výkony
- svou práci plánuje a organizuje
- klade si otázky a hledá odpovědi
- umí vyhledávat a zpracovávat informace
- získané vědomosti dává do souvislostí
- vědomosti uplatňuje v praxi

Kompetence k řešení problémů:

- rozlišuje správná a chybná řešení
- hledá nová řešení
- snaží se řešit sám nebo ve spolupráci krizové situace
- chápe, že vyhýbání se řešení problémům nevede k cíli
- nenechá se odradit neúspěchem a vytrvale směřuje k řešení
- ví, kam se obrátit s žádostí o pomoc

Kompetence komunikativní:

- souvislými větami formuluje myšlenky, otázky a odpovědi
- vyjadřuje své pocity verbálně, gestem, mimikou

- nezapomíná, že součástí komunikace je také naslouchání druhým
- rozvíjí slovní zásobu, kultivuje výrazové prostředky
- komunikuje prostřednictvím techniky

Kompetence sociální a personální:

- učí se odhadovat rizika svých nápadů, samostatně rozhoduje o svých činnostech, uvědomuje si, že za ně zodpovídá a nese za ně důsledky
- vnímá a dokáže se postavit proti nespravedlnosti, agresivitě a šikaně
- je tolerantní k odlišnostem jiných
- dokáže si poradit nebo požádat o pomoc
- rozpoznává vhodné a nevhodné chování
- projevuje citlivost a ohleduplnost
- je seznámen s riziky elektronické komunikace a předchází jim

Kompetence činnostní a občanské:

- uvědomuje si svá práva a povinnosti
- chová se odpovědně k sobě i druhým
- dbá o své zdraví a bezpečí
- odhaduje rizika svého jednání
- vnímá krásy přírody a cíleně o ně pečuje
- sleduje dění v kolektivu, ve škole i ve společnosti
- zapojuje se do veřejně prospěšných aktivit

Kompetence pracovní a trávení volného času:

- umí si vybrat zájmovou činnost
- dokáže rozlišit a odmítnout nevhodnou nabídku
- dokáže se zapojit a uplatnit v kolektivu
- své zájmy rozvíjí v individuálních a skupinových činnostech
- plánuje, organizuje, řídí a hodnotí jednoduché činnosti
- používá bezpečně materiály, nástroje a vybavení
- dodržuje vymezená pravidla
- umí pracovat s komunikační technikou

Kompetence digitální:

- ovládá běžně používaná digitální zařízení
- umí si vyhledat informace, které potřebuje
- využívá digitální technologie, aby si usnadnil práci, zautomatizoval rutinní činnosti

5. FORMY A METODY VZDĚLÁVÁNÍ

Zájmové vzdělávání se uskutečňuje formou pravidelné výchovné, vzdělávací a zájmové činnosti, příležitostnými akcemi a nabídkou spontánních aktivit. Má umožňovat žákům odpočinek i přípravu na vyučování.

Pravidelná činnost – Je dána týdenní skladbou zaměstnání a představuje zejména organizované aktivity zájmového či tělovýchovného charakter.

Příležitostné akce – Mohou přesahovat rámec ŠD a nejsou zahrnuty do standardní týdenní skladby činností. Jsou to například besídky, slavnosti, výlety, návštěva divadelního představení.

Spontánní aktivity – Zahrnují každodenní individuální klidové činnosti po obědě, při pobytu venku, individuální hry a tvůrčí činnosti v pracovních ŠD apod. Vychovatelka při těchto činnostech zajišťuje bezpečnost žáků, ale také navozuje a podněcuje vlastní aktivity.

Odpočinkové činnosti – Klidové činnosti (poslech, kreslení, hry...), ale i aktivní odpočinek (rekreační, tělovýchovné chvílky, pohybové hry...).

Příprava na vyučování – Jsou zde zahrnuty didaktické hry, tematické vycházky a další činnosti, které upevňují a rozšiřují získané vědomosti a poznatky.

Metody práce ve školní družině:

- skupinové a individuální práce
- komunikativní kruh, beseda, rozhovor, diskuse
- soutěže, kvízy, doplňovačky
- malba, kresba, koláž, mozaika a další techniky
- pravidelná četba, dramatizace
- zpěv, tanec, doprovod písní
- pohybové a sportovní hry, soutěže
- vycházky – tělovýchovné, turistické, přírodovědné, poznávací
- venkovní aktivity dle ročního období
- videoprojekce, audio projekce
- práce na PC

6. DÉLKA A ČASOVÝ PLÁN VZDĚLÁVÁNÍ

Školní vzdělávací program školní družiny je koncipován jako tzv. „živý dokument“, který se vyvíjí a upravuje dle potřeb. Revize dokumentu probíhá vždy na závěr školního roku, což umožňuje reagovat vhodně na měnící se podmínky, přesouvání témat během dlouhodobé docházky žáků do družiny, provedení evaluace činností a dosažených výsledků.

V rámci jednotlivých celků pojímaných jako témata plánujeme činnosti ve školní družině v těchto úrovních:

- průběžné působení vychovatelky na činnost žáků vztahující se k danému tématu
- řízená organizovaná činnost, která postupuje podle týdenní skladby zaměstnání
- příležitostné akce soustředěné k určitému vybranému tématu

Některé celky nemohou postihnout všechny tři úrovně, ale jen některou z nich. Zvláštní důraz je kladen na navozování situací, při kterých žáci získávají bezprostřední smyslové a citové zážitky i zkušenosti z vlastní aktivity.

7. OBSAH VZDĚLÁVÁNÍ

Osobnostně orientovaný program je založený na integrovaném vzdělávání hrou, na činnostech a prožitcích žáků a umožňuje pracovat s tematickými celky, jejichž realizace spočívá nejen v řízených činnostech. Využívány jsou běžné životní situace i nahodile vzniklé okolnosti a příležitosti.

Z následujících tematických okruhů si vychovatelka zpracovává pro své oddělení program, aby mohla lépe požadavky a pravidla koncipované pro celou družinu aplikovat v konkrétních podmínkách oddělení v návaznosti na složení skupiny.

Tematické celky:

Místo, kde žijeme – Poznávání nejbližšího okolí, organizace života v rodině, ve škole, ve městě. Součástí je i dopravní výchova.

Lidé kolem nás – Osvojení zásad slušného chování a jednání mezi lidmi, uvědomění si významu a podstaty tolerance, empatie a vzájemné úcty. Vytváření a dodržování pravidel, budování pozitivního klima. Vhodná komunikace s dospělými i se spolužáky. Dodržování pravidel stolování. Předcházení šikaně.

Lidé a čas – Vytváření a dodržování správného a účelného režimu dne. Trávení času smysluplnými volnočasovými aktivitami.

Rozmanitost přírody – Seznámení s rozmanitostí živé i neživé přírody, péče o pokojové rostliny. Vycházky a pobyt v přírodě, pozorování změn, následné výtvarné zpracování.

Člověk a jeho zdraví – Poznávání sama sebe, získávání vědomostí o zdraví, nemocech, úrazech, o zdravotní prevenci, o odpovědnosti za své zdraví. Péče o osobní hygienu, bezpečnost při všech činnostech.

Umění a kultura – Výtvarné tvoření, tvořivost. Hudba – zpěv, tanec, doprovod písní.

Jazyk a jazyková komunikace – Pravidelné čtení, učení se básniček, besedy, rozhovory, dramatizace.

Informační a komunikační technologie – základy práce s počítačem, vyhledávání informací, využívání výukových programů.

Člověk a svět práce – Praktické pracovní dovednosti a návyky, rozvoj jemné a hrubé motoriky. Vedení k tvůrčí činnosti.

8. PODMÍNKY PŘIJÍMANÍ UCHAZEČŮ, PRŮBĚHU A UKONČOVÁNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

O přijetí žáka či jeho vyloučení rozhoduje ředitelka školy (viz. Vyhláška o zájmovém vzdělávání 74/2005 Sb., v platném znění). Přednostně jsou do ŠD přijímáni žáci 1. stupně, z 2. stupně žáci dojíždějící či s jiným závažným důvodem k přijetí. Přijetím žáka se na něj vztahují veškerá práva a povinnosti žáka školní družiny – viz. Vnitřní řád školní družiny.

Podmínkou přijetí žáka k pravidelné činnosti je odevzdání řádně vyplněné přihlášky, jejíž součástí je písemné sdělení zákonného zástupce o rozsahu docházky, způsobu odchodu žáka ze školní družiny. Docházka do školní družiny je pro přihlášené žáky povinná. Žádosti o mimořádné uvolnění žáka (pokud má žák odejít ze ŠD v jinou dobu, či s jinou osobou) je možno provádět pouze předem a písemnou formou (s podpisem rodičů).

K ukončení zájmového vzdělávání dochází na základě písemného odhlášení zákonným zástupcem, nebo ukončením školního roku.

Ředitelka školy může ukončit po projednání se zákonným zástupcem zájmové vzdělávání účastníka, a to v případě opakovaného porušování nebo závažného porušení povinností účastníka zájmového vzdělávání.

Do školní družiny může být žák přihlášen během celého školního roku, pokud není naplněna její kapacita.

9. PODMÍNKY VZDĚLÁVÁNÍ

Materiální podmínky

Činnost školní družiny je realizována na pracovišti Olomoucká 76, kde je zřízeno 1 oddělení ŠD, které má vyhrazeno samostatnou místnost. Oddělení je vybaveno barevným nábytkem, který odpovídá hygienickým požadavkům, množstvím hraček, PC, CD přehrávačem. Pro relaxaci a odpočinek mají žáci k dispozici sedací vaky a relaxační podložky. Prostředí školní družiny je dobře vybavené materiálem pro plnění cílů vzdělávání.

Pro své aktivity má školní družina k dispozici všechny odborné učebny i venkovní plochy. Tyto prostory družina využívá pro kolektivní hry, relaxaci, činnosti zájmové činnosti, výtvarné i pracovní. K družiny jsou využívány výtvarné práce dětí. Výzdoba je obměňována a aktualizována (např. dle ročních období).

Personální podmínky

Školní družina je zajištěna speciálním pedagogem, který splňuje kvalifikaci pro vychovatele školní družiny. S provozem pomáhají asistenti pedagoga. S vychovatelkou dále spolupracuje proškolený výchovný poradce, metodik prevence, specialista pro ekologickou výchovu, metodik ICT, vyučující tříd.

Pedagogičtí pracovníci splňují požadavky na potřebné vzdělání a mají zájem o svůj odborný růst a dále se vzdělávají v akreditovaných kurzech i samostudiem. Ve svých specializacích se vzájemně doplňují. Činnost a výchovné působení vychází z požadavků pedagogiky volného času.

Ekonomické podmínky

Vzhledem k tomu, že škola vzdělává výhradně žáky se zdravotním postižením, případně i sociálním znevýhodněním, je poskytování služeb školní družiny bezplatné.

Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Naše školské zařízení vyhledává, zjišťuje a zhodnocuje možná rizika vyplývající z činností při různých formách zájmového vzdělávání v různých prostředích a současně i přijímá opatření k jejich prevenci. Podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků při pobytu v našem zařízení obsahuje Vnitřní řád ŠD. Žáci jsou na začátku i v průběhu školního roku seznamováni s možnými riziky pohybu v určitém prostředí, se správnými způsoby používání nástrojů a jsou poučováni o zásadách správného chování nejen ve škole, na veřejnosti, na komunikacích, ale i v době prázdnin, při různém ročním období, při sportování apod. Jsou opakovaně seznamováni s postupem při úrazu a v případě požáru.

Je nutné zajistit nejen bezpečnost fyzickou, ale také sociální a emocionální. Žáci jsou vedeni ke zdravému životnímu stylu, učí se zásady ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí.

Podmínky pro hygienické a bezpečné působení školní družiny:

- vhodná struktura činnosti a skladba zaměstnání s dostatkem relaxace a aktivního pohybu, vymezení samostatného prostoru pro relaxaci
- vhodný stravovací a pitný režim (podle věkových a individuálních potřeb žáků)
- zdravé prostředí užívaných prostorů družiny – podle platných norem (viz vyhláška ministerstva zdravotnictví č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání mladistvých, v platném znění)
- bezpečné pomůcky
- ochrana žáků před úrazy
- výrazné označení nebezpečných předmětů a částí využívaných prostorů, pravidelná kontrola prostor a zařízení z hlediska jejich bezpečnosti
- dostupnost prostředků první pomoci, kontaktů na lékaře či jiné speciální služby, praktická dovednost vychovatelek poskytovat první pomoc

Psychosociální podmínky:

- vytváření pohody prostředí, příznivé sociální klima – otevřenost a partnerství v komunikaci, úcta, tolerance, uznání, empatie, spolupráce a pomoc druhému, sounáležitost s oddělením školní družiny a školou
- respekt k potřebám jedince a jeho osobním problémům, činnost vycházející ze zájmu žáků a osvojování si toho, co má pro žáky praktický smysl a vede k praktické zkušenosti, všestranný prospěch žáka je hlavním momentem činnosti
- věková přiměřenost a motivující hodnocení – respekt k individualitě žáka, jeho hodnocení v souladu s individuálními možnostmi a individuálním pokrokem, dostatečná zpětná vazba
- ochrana žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy
- vytváření podmínek pro spoluúčast žáků na životě našeho zařízení – plánování činnosti, vlastním podílu na případném řízení a provádění i následném hodnocení
- včasná informovanost žáků i jejich rodičů o činnosti školní družiny a jejích aktivitách

10. ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

- Školní vzdělávací program školní družiny (ŠVP ŠD) byl projednán a schválen na pedagogické radě.
- Žáci byli seznámeni s tímto ŠVP ŠD vychovatelkou.
- Zákonní zástupci žáků byli informováni o vydání a obsahu tohoto programu ředitelem školy.
- ŠVP ŠD je zveřejněn a k dispozici v ředitelně školy a také na webových stránkách školy (www.zspraktickastbk.cz).

Přílohy:

Řád školní družiny

Řád školní družiny

1. Provozní doba ŠD je každý den školního vyučování 6:30 – 7:40, 11:40 – 16:00.
2. ŠD využívá vlastní pracovnu, šatnu společně se třídou základní školy, počítačovou učebnu, další specializované učebny, školní zahradu a hřiště.
3. Přihlašování žáků: výhradně písemně, předáním řádně vyplněného zápisního lístku pedagogovi školy.
4. Přijetí je realizováno potvrzením zápisního lístku ředitelkou školy.
5. Po přijetí je účast žáka ve ŠD povinná, nepřítomnost omlouvá zákonný zástupce písemně v ŽK omluvenkou z výuky, nebo jen z účasti v ŠD.
6. Rodiče nebo jiní zákonní zástupci žáka přihlášeného k pravidelné docházce do školní družiny sdělí rozsah docházky žáka a způsob jeho odchodu z družiny. Tyto údaje jsou zaznamenány na zápisním lístku.
7. Žáky předají do ŠD vyučující posledního předmětu, nebo asistenti. Odchod žáků ze ŠD je realizován dle požadavků rodičů na zápisním lístku, v odlišných případech je zapotřebí písemný souhlas zákonných zástupců dítěte.
8. Ukončení docházky: na základě písemného odhlášení zákonným zástupcem nebo ukončením školního roku.
9. Výjimečně, po projednání se zákonným zástupcem může ředitelka školy žáka z důvodu opakovaného porušování školního řádu ze ŠD vyloučit.
10. Žáci jsou poučeni o bezpečnosti a chování v prostorách školní družiny i při jejích činnostech.
11. Postup při nevyzvednutí žáka do stanovené doby:
 - telefonicky kontaktovat zákonné zástupce
 - pokud to není možné, uvědomit vedení školy
 - kontaktovat OSPOD MÚ Šternberk, který zajistí další kroky k převzetí žáka

Vychovatel zajišťuje dohled až do předání žáka oprávněné osobě a není oprávněn se žákem opustit areál školy!
12. Bez písemného souhlasu zákonného zástupce nemůže vychovatelka ani výjimečně žáka předat jiné osobě, než je uvedena v jeho zápisním lístku.
13. Všechny požadavky zákonných zástupců na trvalé změny je nutno nejprve písemně zaevidovat v kanceláři školy, ústně sdělené požadavky na změny jsou neplatné.

Ve Šternberku 29. 8. 2023

Mgr. Radka Urbanová Kovaříková
ředitelka školy